

Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32431>

Özet

Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği, 2016 yılında Zeynep Yüksel tarafından, özellikle din hizmetleri alanında görev yapan vaizlerin mesleki memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, vaizlik mesleğinin kendine özgü özellikleri ve beklentileri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Toplamda 22 madde ve 7 alt boyuttan oluşan bu araç, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktadır.

Ölçek geliştirme çalışması, aracın hem geçerliliğini hem de güvenilirliğini bilimsel yöntemlerle test etmeyi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin vaizlerin iş doyumunu değerlendirilmede yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

?? doyumunu, vaizlik, din hizmetleri, ölçek geliştirme, psikometri, Zeynep Yüksel, Cronbach alfa, Likert ölçeği.

Yazarlar

Zeynep Yüksel

Amaç

Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeğinin temel amacı, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak çalışan vaizlerin işlerinden duydukları memnuniyet düzeylerini çok boyutlu olarak, sistematik ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geleneksel iş doyumunu ölçeklerinin dini hizmetler alanına özgü faktörleri yeterince kapsamaması nedeniyle, bu ölçek spesifik olarak vaizlerin görev tanımına, çalışma ortamına ve manevi sorumluluklarına uygun faktörleri belirlemeyi amaçlanmıştır.

Bu araç sayesinde, din hizmetleri alanındaki yöneticiler ve araştırmacılar, vaizlerin mesleki memnuniyetini arttırmaya yönelik ihtiyaç duyulan alanları tespit edebilir ve böylece personel yönetiminde ve hizmet kalitesinde iyileştirmeler yapabilirler.

Yapı

Ölçek, psikolojide merkezi bir kavram olan iş doyumunu ölçmektedir. ?? doyumunu, bireyin işine karşı sahip olduğu duygusal ve bilişsel tepkilerin bir bütünüdür. Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği, bu yapıya 22 madde aracılığıyla 7 farklı alt boyutta ele almaktadır.

Bu alt boyutlar, vaizlik mesleğinin hem kişisel (manevi tatmin, mesleki gelişim) hem de kurumsal (ücret, yönetim desteği, çalışma ortamı) yönlerini kapsamaktadır. Bu çok boyutlu yapı, vaizlerin

i? doyumunu tek bir skor yerine, hangi alanlarda daha memnun veya memnuniyetsiz olduklar?n? detayl?ca ortaya koyacak ?ekilde tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Ölçeğin geli?tirilme sürecinde, ölçek isminden de anla??laca?? üzere, geçerlik çal??malar?n?n yap?ld??? belirtilmi?tir (Yüksel, 2016). Geçerlik, bir ölçme arac?n?n gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne kadar do?ru ölçtü?ünün göstergesidir.

Ölçeğin 7 alt boyuttan olu?mas?, geli?tirme a?amas?nda yap? geçerli?inin (construct validity) faktör analizi yöntemleri kullan?larak test edildi?ini güçlü bir ?ekilde i?aret etmektedir. Çal??mada ayr?ca içerik geçerli?i için uzman görüş?lerine ba?vurulmu? olmas? muhtemeldir.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirli?i, iç tutarlık analizi (internal consistency) yöntemi kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda, Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği'nin yüksek düzeyde güvenilir oldu?u tespit edilmi?tir.

Ölçeğin tamam? için hesaplanan Cronbach alfa katsay?s? de?eri **0,894** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, psikometrik standartlara göre mükemmel bir iç tutarlık?a i?aret etmekte olup, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlık bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Faktör Analizi

Vaizlerin ?? Doyumu Ölçeği, geli?tirme a?amas?nda yap?lan faktör analizi çal??malar? sonucunda nihai yap?s?n? alm??t?r. Ölçek toplamda 22 maddeye sahiptir ve bu maddeler 7 farklı alt boyuta (faktöre) ayrılm??t?r.

Bu 7 alt boyutlu yap?, vaizlerin i? doyumunun tek bir homojen kavram yerine, farklı ve ilişkili bile?enlerden olu?tu?unu göstermektedir. Faktör analizi, maddelerin hangi alt boyutlara yüklendi?ini belirleyerek ölçeğin yap?s?sal geçerli?ine önemli katkı sa?lam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Psikometrik Ölçek)

Format: 22 madde, 7 alt boyut

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Vaizler (Dini görevliler)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de Diyanet ??leri Ba?kanl???'na ba?l? olarak görev yapan, din hizmetlerinde bulunan personel (özellikle vaiz unvan?na sahip ki?iler).

Test Metodolojisi: Be?li Likert tipi derecelendirme ile uygulanan öz bildirim anketi.

1: hiç memnun de?ilim

5: çok memnunum

Anahtar Kelimeler

?ç tutarl?lk, yap? geçerli?i, din psikolojisi, mesleki tatmin, 7 faktörlü yap?, Zeynep Yüksel.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2016

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik çal??malarda kullan?m için genellikle serbest olsa da, ticari veya geni? çaplı uygulamalar için sorumlu yazar Zeynep Yüksel ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Yüksel, Z. (2016). Vaizlerin ?? Doyumu Ölçe?i: Geli?tirilmesi, geçerli?i ve güvenilirli?i. *Dini Ara?t?rmalar*, 19(48), 225-234. DOI: [10.15745/da.95028](https://doi.org/10.15745/da.95028)

Makalenin DergiPark üzerindeki ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Sorumlu Yazar ?leti?im: zynpbcr@gmail.com

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [vaizlerin-is-doyumu-olcegi-toad.pdf](#)

Vaizlerin ?? Doyumu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

Ölçek toplam 22 maddeden olu?maktadır. Maddeler için yazar?n orijinal makalesine (Yüksel, 2016) ba?vurulmal?d?r.